

Asia: VN/10343/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi saaristolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne lausuntokoosteen laatimista varten

- Kokonsaaren kyläyhdistys ry jättää lausunnon Savonlinnan eteläpuolella sijaitsevan saariyhteisön puolesta. Saarella on 9 pysyvästi asuttua taloa, 55 kausiasuttua kiinteistöä sekä monipuolista elinkeinotoimintaa maataloudesta matkailupalveluihin ja etätyöhön. Alueella on myös merkittäviä luonto- ja kulttuuriarvoja, mm. valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Saaren vakituisen asutuksen vakaus, elinkeinotoiminta ja kehitys perustuvat liikenneyhteyksiin, jotka välisaaristossa toteutuvat sekä yksityistielauttaa että maantielossia käyttäen.

Luonnoksessa saaristolaiksi yksityistielautat jäävät sääntelyn ulkopuolelle, toisin kuin yhteysalukset, mikä yksityistielauttojen liikennöinnin varaan nojaavilla alueilla lisää epävarmuutta ja vaarantaa elinvoiman sekä elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Samaan aikaan esimerkiksi Kokonsaaren yksityistielautta on vapaasti kulkeva, ja se on rekisteröity matkustaja-alukseksi tyypillisten yhteysalusten tapaan

Kokonsaaren kyläyhdistys katsoo, että yksityistielautat tulee tunnistaa saariston kannalta kriittiseksi perusinfrastruktuuriksi ja kirjata lakiin yhteysalusten rinnalle. Tämä on edistää eri saaristoalueiden asukkaiden yhdenvertaisuuden toteutumista, parantaa huoltovarmuutta ja turvaa elinvoimaa ja siten myös saaristokulttuurin ja kulttuuriympäristöjen säilymistä.

Kommenttinne 1–2 §:ään sekä niiden perusteluihin

Uudessa lakiesityksessä on positiivista myös mm. kausiasutuksen huomioiminen uudessa lainsäädännössä sekä palveluntarpeita että elinvoimaa lisäävänä tekijänä vakituisen asutuksen ohella. Saimaan saaristossa kausiasutus voi olla tosiasiallisesti lähes ympärivuotista, erityisesti mikäli kaavoituksella rajoitetaan näiden kausiasuntojen rekisteröimistä vakituisiksi asunnoiksi. Kausiasutus voi edistää saariston elinvoimaa myös ylisukupolvinen luonteensa kautta, vaikuttaen monipuolistaen maaseudun ikärakenteeseen.

Kommenttinne 3–6 §:ään sekä niiden perusteluihin

Palveluiden saavutettavuutta koskien olisi lakitekstissä syytä huomioida myös digitalisaatio. Palveluiden saavutettavuuteen vaikuttavat kaupunki- tai kuntakeskusten kulkuyhteyksien lisäksi myös tietoliikenneyhteydet: Julkiset palvelut ja pääsy mm. terveydenhuollon järjestelmiin sekä pankkipalveluihin edellyttää riittäviä internet-yhteyksiä, jotka ovat välttämättömiä myös saariston yritys- ja elinkeinotoiminnalle ja siten elinvoimal

Kommenttine 7–8 §:ään sekä niiden perusteluihin

Lakiesityksessä on nostettu yhteysalusliikenteen aseman turvaaminen erityisesti ulko- ja välisaaristoa koskien, mutta samalla erityisesti yksityistielautat jätetään saaristolain ulkopuolelle. Saaristolakiluonnoksessa §7 esitetään, että yksityistiellosseista säädettäisiin yksityistielaiissa. Tämä laki kuitenkin ainoastaan mainitsee lautat, väylät ja laiturit, eikä varsinaisesti säädä niiden toiminnasta tai resursoinnista.

Yhteysalusliikenteen toimintavarmuuden huomioiminen ja sen parantaminen normaaliaikojen poikkeustilanteissa sekä poikkeusoloissa on vastaava lakiluonnoksen kohta, joka jättää ne saaristoalueet joissa liikennöinti on rakennettu yksityistielauttojen varaan vaille lainsäädännön turvaa. Samalla yksityistielauttojen potentiaali turvallisuuden ja huoltovarmuuden takaamisessa on vaarassa tulla hukatuksi.

Esitämme, että saaristolakiluonnoksen linjausta muutetaan siten, että maantielautat ja yksityistiekuntien lautta- ja lossiyhteydet rinnastetaan yhteysaluksiin ja siten tunnistetaan saariston elinvoiman kannalta kriittiseksi perusinfrastruktuuriksi. Tämä myös edistäisi saariston asukkaiden keskinäistä yhdenvertaisuutta sekä yhdenvertaisuutta mantereella asuviin nähden, vahvistaen perusoikeuksien toteutumista koko Suomessa.

Kommenttine 9–10 §:ään sekä niiden perusteluihin

Ilman lainsäädännön turvaa yksityistielauttojen liikenne on epävarmaa, ja alusten korjaaminen tai uusiminen käy helposti mahdottomaksi yksityiskunnille ilman valtion tukea. Epävarmuus liikenteen toteutumisessa vaikuttaa negatiivisesti myös lakiluonnoksen 9 §. Saariston elinvoiman kehityksen ja erityispiirteiden huomioon ottaminen ja 10 §. Saariston elinkeinotoiminnan edistäminen toteutumiseen niillä alueilla, joissa liikennöinti rakentuu yksityistielautoilla, ja vähentää täten elinkeinotoiminnan ja investointien edellytyksiä.

Kommenttine 11–12 §:ään sekä niiden perusteluihin

Kulttuuriympäristöjen huomioiminen ja niiden säilymisen tukeminen (12 §. Avustus saariston luonnon, maiseman tai kulttuuriympäristön hoitoon) luontoarvojen lisäksi on positiivinen kehitys saaristolakiluonnoksessa. Samalla on huomioitava, että kulttuuriympäristöjen, arvokkaiden maisema-alueiden ja perinnebiotooppien säilyminen vaatii hoitoa. Kulttuuriympäristöjen säilyminen onkin mahdollista vain asutuissa, elinvoimaisissa saarissa, ja sujuvat liikenneyhteydet, esimerkiksi yksityistielauttojen turvaaminen yhdenvertaisesti yhteysalusliikenteen kanssa, ja muut elinvoiman edellytykset ovat edellytys tälle.

Kommenttine 13–14 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne vaikutuksista (luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

Tällaisenaan saaristolakiluonnos asettavaa eri saaristoalueet epäyhdenvertaiseen asemaan keskenään riippuen siitä, miten niiden liikennöinti on järjestetty. Esimerkiksi välisaariston alueet, joihin kuljetaan yksityistielautoilla, jäävät tämän esityksen nojalla vähemmän turvattuun asemaan kuin sellaiset välisaariston alueet, joihin kuljetaan saaristolain piiriin sisällytetyllä yhteysalusliikenteellä - jota on lakiluonnoksessa myös pyritty kehittämään.

Kommenttinne yleisperusteluista (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Tällaisenaan saaristolakiluonnos asettavaa eri saaristoalueet epäyhdenvertaiseen asemaan keskenään riippuen siitä, miten niiden liikennöinti on järjestetty. Esimerkiksi välisaariston alueet, joihin kuljetaan yksityistielautoilla, jäävät tämän esityksen nojalla vähemmän turvattuun asemaan kuin sellaiset välisaariston alueet, joihin kuljetaan saaristolain piiriin sisällytetyllä yhteysalusliikenteellä - jota on lakiluonnoksessa myös pyritty kehittämään.

Kommenttinne saaristoasian neuvottelukuntaa koskevasta valtioneuvoston asetusluonnoksesta

-

Mikkonen Tapio

Melin Sanna
Kokonsaaren kyläyhdistys ry